

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark

Natura 2000-område nr. 95
Habitatområde H84
Fuglebeskyttelsesområde F58

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015. Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark. Natura 2000-område nr. N95
Habitatområde H84, Fuglebeskyttelsesområde F58

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram, Natura 2000-planer.

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen Ribe
Sorsigvej 35
6760 Ribe
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBN nr.

978-87-7091-258-7

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Hostrup Sø

Fotograf: Naturstyrelsen Ribe

Resume:

Natura 2000-plan for Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark (nr. N95). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Natura 2000-plan

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	6
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	9
Igangværende pleje og genopretning	11
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	12
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	14
Målsætning	17
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	18
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	18
<i>Modstridende interesser</i>	20
Indsatsprogram	20
<i>Generelle retningslinjer</i>	21
<i>Konkrete retningslinjer</i>	21
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	22
Sammenhæng og synergi med vandplan	22
Strategisk miljøvurdering	23
Bilag 1 Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	
Bilag 2 Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	
Bilag 3 Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	
Bilag 4 Miljørapport for Natura 2000-planen	

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

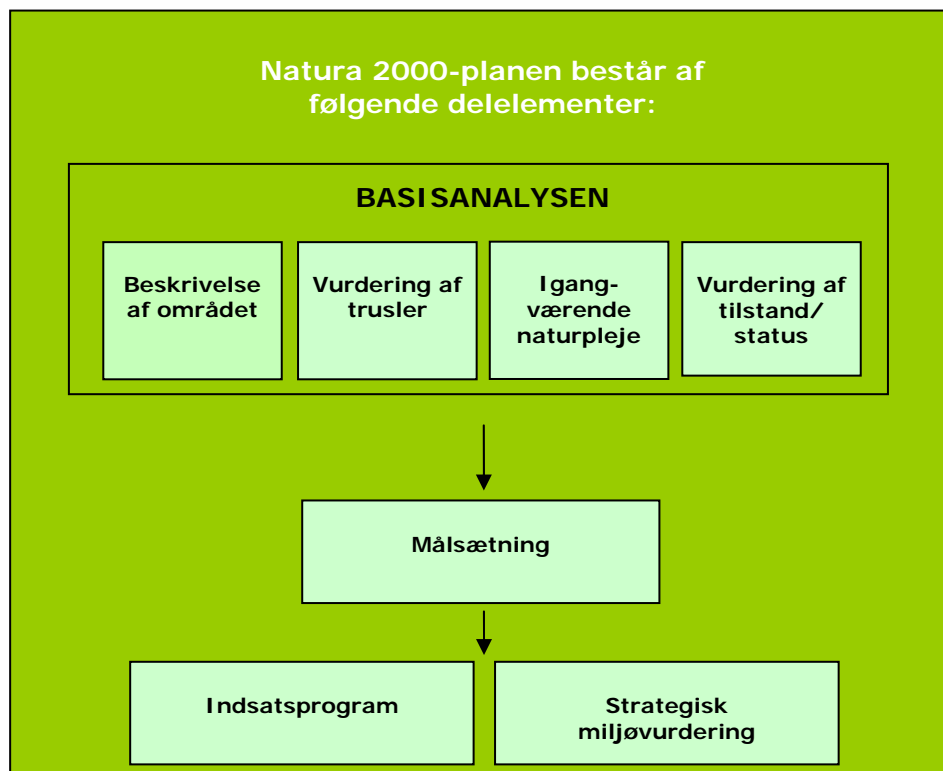
Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for området's handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland Det Internationale Vanddistrikt (Kruså og Vidåen) og bliver lige som denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 1.322 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Staten ejer ca. 530 ha, hvoraf forsvaret ejer de 520 ha. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H84 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F58.

Natura 2000-plan

På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 84		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Surt overdrev (6230) Højmose (7110) Nedbrudt højmose (7120) Hængesæk (7140)	Bøg på mor med kristtorn (9120) Ege-blandskov (9160) Skovbevokset tørvemose (91D0) Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	Odder (1355)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 58		
Fugle:	Rørdrum (Y) Havørn (Y) Rørhøg (Y) Trane (Y)	Tinksmed (Y) Stor hornugle (Y) Mosehornugle (Y)

Figur 2. Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. For fuglenes vedkommende står (Y) for ynglefugl og (T) for trækfugl.

Områdets centrale elementer er Sønderjyllands største sø, Hostrup Sø, med omkringliggende moser og overdrevsarealer. Hovedtilløbet Humlebæk i den nordøstlige del modtager vand fra Spangtoft Mose, som indtil midt i 1980'erne blev anvendt til udledning af spildevand fra en destruktionsanstalt. Søens afløb er i den sydlige ende og udmunder i Bjerndrup Mølleå.

Området ligger på kanten af israndslinjen, hvor landskabet er særlig kuperet, med en tunge, der rækker ud vest for israndslinjen, hvor landskabet bliver mere fladt, og hvor Hostrup Sø med de store mosearealer blev dannet i en inderlavning. Det meget kuperede morænelandskab ses tydeligst på den høje og østlige del af Bjergskov, hvor det meget artsrige sure overdrev ligger.

Hostrup sø. Foto: Naturstyrelsen Ribe.

Hostrup Sø var tidligere kendt som Danmarks største lobeliesø. I moseområdet vest for Hostrup Sø er tre brunvandede og lavvandede søer, der er opstået i forbindelse med tørve-gravning. I den østlige del krydser et randmorænestrøg gennem habitatområdet, hvorfor landskabet er stærkt kuperet. Moserne mod vest er vidtstrakte, skovprægede, med få, afgrænsede og åbne områder. Mange steder er tørven helt bortgravet ned til underliggende sand og grus. Der er et militært øvelsesterræn og skydebane samt et spejdercenter, der afholder sommerlejre med op til 20-30.000 deltagere.

Nogle af overdrevsarealerne i Bjergskov er landsdelens artsrigeste lokaliteter, med mere end 130 arter af karplanter. Der er en meget værdifuld svampeflora med mange arter, som er tilknyttet gamle ugødskede græsgange. Det er endvidere en af landsdelens bedste lokaliteter for dagsommerfugle. Af arter kan bl.a. nævnes sekspletet køllesværmer, bakkegøgelilje, blodstillende bibernelle og bredbægret ensian.

Den atlantiske bøgeskov på morbund med kristtorn er vigtig at bevare, fordi det er den oprindelige skovtype i blandt andet Sydøstjylland.

Søen er tilholdssted for mange rastende fugle i træktiden, og udpegningsarter som rørdrum, havørn, rørhøg, trane og mosehornugle forekommer og søger føde i området. Stor hornugle yngler i områdets østlige del, og havørnen fouragerer fast i området. Specielt er den

Natura 2000-plan

nord- og nordvestlige del af Hostrup Sø med tilstødende arealer vigtig for de store rovfugle. Rørdrum og rørhøg er ustabile i området, men er i fremgang på nationalt plan. Trane er i fremgang i Danmark og jagttaget i området i yngletiden. Mosehornugle er usikker i området og har generelt en ugunstig status. Tinksmed har formentlig ikke ynglet i området er en årrække, men bestanden er stabil på landsplan. I området optræder også arter som fiskeørn, rødrygget tornskade og isfugl regelmæssigt.

I basisanalysen for Natura 2000-området Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk.

Natura 2000-området ligger i Aabenraa Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Det Internationale Vanddistrikt (Vidå og Kruså).

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering: Forekomsterne af højmoser og nedbrudt højmoser udgør kun en mindre del af det tidligere højmosekompleks i området, og en række af de karakteristiske højmosearter findes kun på mindre fragmenterede forekomster i området.

Overdrevsarealer i området er reducerede pga. tilgroning.

Det vurderes, at delbestande af stor vandsalamander er fragmenteret i området dels fordi ynglevandhullerne ligger for langt fra hinanden, dels fordi der er for få velegnede ynglebiodoter.

Næringsstofbelastning: Dræning og intensivt landbrug i oplandet har ført til næringsstofbelastning (primært fosfor) i Hostrup Sø. Hovedtilløbet Humlebæk i den nordøstlige del af søen modtager vand fra Spangtoft Mose, som indtil midt i 1980'erne blev anvendt til udledning af spildevand fra en destruktionsanstalt, hvilket har medført fosforaflejringer på bunden af søen. Mosearealerne og områdets små-

søer er ligeledes udsat for eutrofiering fra tilstødende landbrugsarealer.

Det gælder for alle kortlagte naturtyper i Natura 2000-området, at de er negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning er overskredet for alle lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne på hele arealet.

Tilgroning: Overdrevene er under tilgroning, og kræver vedvarende drift eller pleje. Højmosearealerne gror ligeledes til i krat og skov, og i den sydvestlige del af området har væsentlige arealer været under tilgroning med regulær birkeskov gennem de seneste årtier. Søerne, der for en dels vedkommende bl.a. er levested for stor vand-salamander, er også under tilgroning.

Uhensigtsmæssig hydrologi: Dræning forhindrer naturlig udvikling af højmose og fastholder arealerne i en tilstand, der er ugunstig for flere af arterne på udpegningsgrundlaget. Afvandingen af omgivelserne til Hostrup Sø øger udvaskningen af brunfarvede humusstoffer til søen og påvirker sigtedybden negativt.

Ændring af vandstanden kan desuden betyde væsentlige ændringer i forhold til de skovnaturtyper, der findes i området i dag.

Uhensigtsmæssig drift: Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges, f.eks. ved fjernelse af dødt træ, jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til andre træarter.

Invasive arter: Der er konstateret forskellige arter af nåletræer i moseområderne, primært sitkagran og bjergfyr. Glansbladet hæg er under spredning i de nordlige arealer. Der er fundet spor af mink flere steder omkring Hostrup Sø. Mink er en trussel mod de jordrugende arter på udpegningsgrundlaget, trane, tinksmed og rørhøg.

Forstyrrelser: Rekreative aktiviteter, der udøves i længere tid, vurderes at kunne medføre forstyrrelser af udpegningsarter i området, og blandt de særligt sårbare arter er havørn, trane, rørhøg og tinksmed.

Flere overdrev ved Bjergskov har en høj artsdiversitet af både planter, svampe og insekter. Området trues af tilgroning, men bl.a. ændret græsningspraksis bruges som plejetiltag. Foto: Naturstyrelsen Ribe.

Igangværende pleje og genopretning

Der er foretaget grenknusning, rydning og ændret græsningspraksis på overdrevarsarealer i Bjergskov. 19 ha plantage indenfor fredningen blev ryddet i 1984 og plejes nu for genskabelse af overdrev.

Der foreligger en drifts- og plejeplan for Forsvarets 520 ha ved Søgårdlejren, og i medfør heraf bliver der bl.a. løbende ryddet træagtig opvækst på mosearealer nord for Hostrup Sø.

På det østlige overdrev er ca. 2 ha slåenkrat ryddet i vinteren 2000/01. Arealet græsses af kreaturer.

Naturstyrelsen gennemfører i samarbejde med Aabenraa Kommune og Forsvaret en hydrologisk forundersøgelse i området for at afklare muligheden for at gennemføre naturgenopretning af højmoser og forbedring af forholdene i Hostrup Sø.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

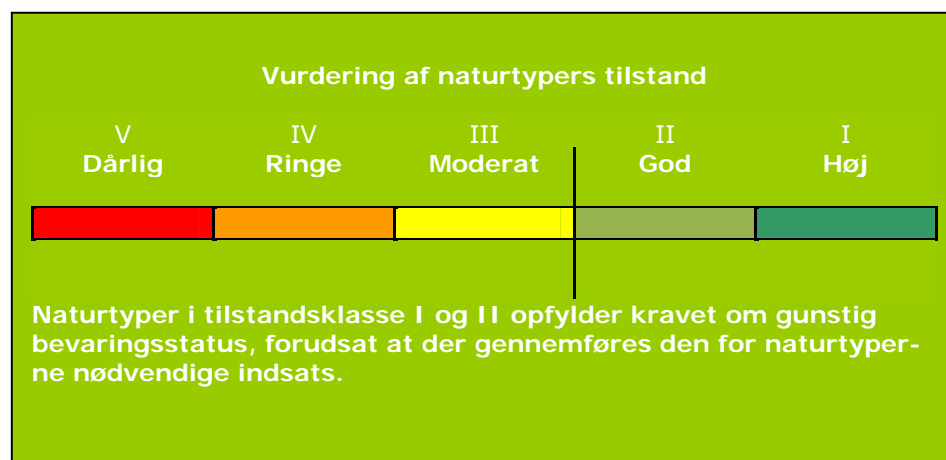
For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

For skovnaturtyperne i området gælder, at det kun er fredskovpligtige arealer, som på nuværende tidspunkt er kortlagt. Således er tilstanden nedenfor kun vurderet for fredskovspligtige skovnaturtyper.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper, der er kortlagt i basisanalyserne. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

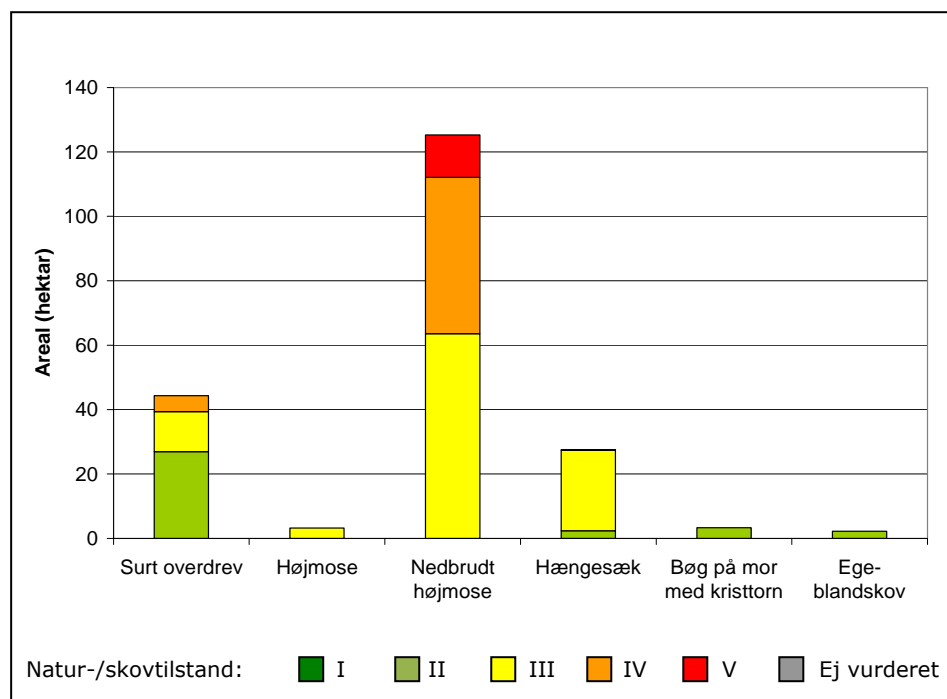
Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen til naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter

Natura 2000-plan

ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Figur 4. Natur/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Der er kortlagt ca. 44 ha surt overdrev i området. Strukturtilstanden er generelt forholdsvis høj på de sure overdrev (godt 90 % i strukturklasse I-II). På godt halvdelen af det kortlagte areal, er artstilstanden så høj, at den samlede naturtilstandsklasse er god, men på den resterende del af arealet er især fraværet af karakteristiske overdrevsarter årsag til at naturtilstanden er ringe-dårlig.

De store mosearealer omkring Hostrup Sø har tidligere udgjort et større højmosekompleks. I dag er naturtypen højmose registreret på ca. 3 ha. Mens strukturen er påvirket af afvanding og tilgroning, viser artsindekset, at de karakteristiske højmosearter fortsat findes på mindre partier. De kortlagte højmosearaler ligger i sammenhæng med nedbrudt højmose (125 ha), hængesæk (28 ha) og betydelige arealer med kulturreng.

Natura 2000-plan

For skovtyperne samlet gælder, at skovtilstanden for 5 ha er vurderet til god tilstandsklasse. Der er ingen skovnaturtypeforekomster, der er vurderet ringere i dette område.

Ud af områdets 95 søer er kun 32 kortlagte og tilstandsvurderede, og der er derfor ikke grundlag for at udtale sig om sønaturtypernes samlede tilstand i området. Dog er 26 af de kortlagte søer brunvandede søer i god – høj naturtilstand. Disse søer findes overvejende på tidligere højmossearealer.

Elle- og askeskov og skovbevokset tørvemose er ikke kortlagt i området.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk under "Se på kort".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og indeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- *Stor hornugle og rødbrum, da arterne yngler regelmæssigt i området i stabile bestande.*
- *Brunvandede søer, der er i overvejende god tilstand.*

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- *Surt overdrev pga. bl.a. næringsstofbelastning og fragmentering.*
- *Højmose og hængesæk pga. næringsstofbelastning, og uhenigtsmæssige vandstandsforhold.*
- *Nedbrudt højmose på grund af uhenigtsmæssig hydrologi og næringsstofbelastning. Naturtypen målsættes som højmose.*
- *Søbred med småarter – omfatter primært Hostrup Sø – pga. næringsstofbelastning og uhenigtsmæssige vandstandsforhold.*

Natura 2000-plan

- *Bøg på mor med kristtorn og ege-blandskov på grund af luftbåren kvælstof-belastning, idet højeste tålegrænse er overskredet på hele arealet.*
- *Tinksmed og mosehornugle på grund af uuhensigtsmæssige vandstandsforhold og tilgroning.*

Prognosen er ukendt for:

- *Næringsrig sø, på grund af utilstrækkelig kortlægning af naturtypen i området.*
- *Skovbevokset tørvemose og elle- og askeskov, der ikke er kortlagt i området.*
- *Stor vandsalamander, som formodentligt er i tilbagegang pga., tilgroning og fragmentering af levesteder.*
- *Odder, som måske er indvandret til området.*
- *Havørn, da artens status som ynglefugl endnu er usikker.*
- *Trane, da artens ynglesucces er ukendt.*
- *Rørhøg, da artens ynglesucces er usikker.*

Prognosen for rørhøg er ukendt, da artens ynglesucces i området er usikker. Foto: John Frikke.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden. Da der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til brug for vurdering af areal og tilstand af levestederne for fuglearterne, er fastsættelse af målsætningen for de enkelte fuglearter på udpegningsgrundlaget sket på baggrund af en vurdering af, om størrelsen og kvaliteten af levestedet kan rumme bestanden, og ikke på om bestanden rent faktisk er til stede. De i planen angivne bestandsstørrelser er fastsat på baggrund af den officielle danske indmelding til EU.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I dette område er der særlig fokus på Hostrup Sø, der tidligere var en klarvandet sø, samt de omgivende overdrevs- og højmosearealer, der bl.a. er vigtige levesteder for områdets ynglefugle.

Der er fokus på at sikre og sammenkæde de spredte forekomster af de truede naturtyper surt overdrev og højmose, bl.a. for at bevare og sikre spredningsmulighederne for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter.

Det overordnede mål for området er:

- *At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, en lav næringsstofbelastning, ringe forureningspåvirkning, bekæmpelse af invasive arter, samt sikre gode levesteder og spredningsmuligheder for flora og fauna.*
- *At Hostrup Sø (søbred med småurter) opnår god vandkvalitet og at grundskudsplanter i søen sikres. Vandkvaliteten i søer løftes gennem vandplanlægningen.*
- *At områdets terrestriske naturtyper sikres en god-høj naturtilstand. Højmose og sure overdrev prioriteres højt, da naturtyperne er truede nationalt og prioriterede i EU. Naturtypernes areal øges, og der skabes økologisk sammenhæng mellem de fragmenterede forekomster. Arealer med nedbrudt højmose eller skovbevokset tørvemose udvikles på sigt til højmose.*
- *At genoprette og sikre levesteder for mosehornugle, der er en truet art.*

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000-området:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig be-*

Natura 2000-plan

varingsstatus. For arterne betyder det, at tilstanden og det samlede areal af levestederne stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for nedennævnte bestandstal eller – for arter uden bestandstalsmål – grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder.

- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *Der sikres egnede levesteder for stor vandsalamander, herunder etableres mulighed for genudveksling mellem områdets delbestande.*
- *Området sikres som levested for odder.*
- *Arealet med højmose øges. Arealer med nedbrudt højmose, skovbevokset tørvemose og hængesæk målsættes som aktiv højmose.*
- *Arealet med overdrev øges, så det på sigt omfatter i størrelsesordenen 60-80 ha.*
- *Tilstanden og det samlede areal af levestederne for hhv. tinksmed, trane og mosehornugle sikres og øges så vidt muligt, så der er grundlag for at arterne kan yngle i området.*
- *Det sikres, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for rørdrum, stor hornugle og havørn er stabile eller i fremgang således, at der fortsat er grundlag for at arterne yngler i området.*
- *Det sikres, at tilstanden og det samlede areal af levestedet for rørhøg er stabilt eller i fremgang, således at der er grundlag for 2-3 ynglepar i området.*

Den konkrete målsætning for området er bl.a., at der skabes grundlag for ynglende traner i området. Foto: John Frikke.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområdet omfatter både naturtyper som søbred med småurter og ynglende fuglearter, der kræver tagrørsbevoksninger af en vis størrelse (rørdrum og rørhøg). I denne forbindelse er den næringsfattige søtype med relativt lysåbne bredzoner den del af udpegningsgrundlaget, der i en beskyttelsesmæssig sammenhæng prioriteres højest.

Naturtyperne nedbrudt højmose og skovbevokset tørvemose og hængesæk er opstået ved tørvegravning, dræning og tilgroning af den oprindelige højmoseflade. Der sker ikke en aktiv indsats for naturtyperne i dette område, da det prioriteres at skabe større sammenhængende arealer med aktiv højmose.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række ***generelle retningslinjer***, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række ***konkrete retningslinjer***, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Natura 2000-plan

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi i søer, højmose, nedbrudt højmose og hængesæk. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.*
- 1.3 *De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder for stor vandsalamander, odder, rødbrum, havørn, rørhøg, trane, tinksmed, stor hornugle og mosehornugle.*
- 1.5 *Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for alle arter på udpegningsgrundlaget.*
- 1.6 *Invasive arter som sitkagran, bjergfyr, glansbladet hæg samt mink søges bekæmpet og deres spredning søges forebygget.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Spredningsmuligheder mellem levesteder for stor vandsalamander sikres.*

Natura 2000-plan

- 2.2 *Udbredelsen af naturtypen søbred med småurter sikres. Indsatsen sikres via vandplanen.*
- 2.3 *Sammenhæng mellem arealer med højmoser og hængesæk sikres ved udvidelse af arealerne. Se sigtelinje 4.*

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyper sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*
- 3.2 *Forekomster af habitatnaturtyper og levesteder, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*
- 3.3 *Tilpas uforstyrrede raste-, fødesøgnings og yngleområder for havørn sikres.*

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Højmoseforekomsterne sikres og søges udvidet. Det forudsættes, at vandstandsforhold i det militære øvelsesterræn ikke i 1. planperiode ændres mere, end at området vil kunne anvendes til militær øvelsesaktivitet i samme omfang som i dag.*
- 4.2 *Arealer med surt overdrev øges og sammenbindes med en betydelig udvidelse.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Stor vandsalamander sikres ved at forbedre dens spredningsmuligheder. Foto: Naturstyrelsen Århus.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

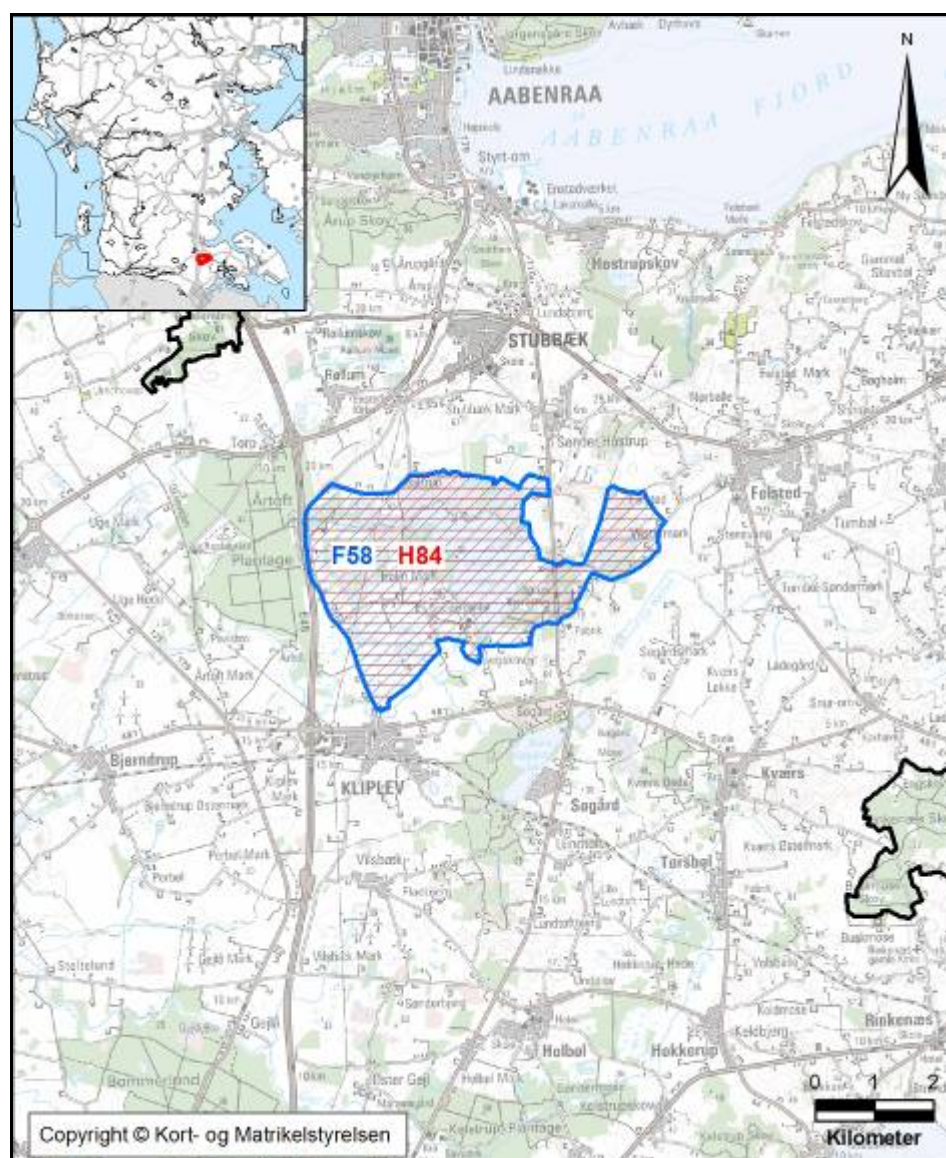
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækkes i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. N95.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H84 (rød afgrænsning) og fuglebeskyttelsesområde F58 (blå skravering). Andre Natura 2000-områder er vist med sort afgrænsning.

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilag 2 indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer.

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sorterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsnæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. 95 Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark.

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk